



GİRESUN İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
2024-2025 Eğitim ve Öğretim Yılı 2. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı
Türk Dili ve Edebiyatı Dersi 10. Sınıf



Adı ve Soyadı :
Sınıfı/ Şubesi :
Öğrenci Numarası :
Okulu :

Aldığı Puan

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

- Bu soru kitapçığında 10 soru bulunmaktadır.
- Sınav 100 (yüz) tam puan üzerinden değerlendirilecektir. Tüm sorular 10 puan değerindedir.
- Süre 40 dk.

CEVAP ANAHTARI

A1-B8 Felâton Bey; tembel, gezmeye ve eğlenceye düşkün, babasından kalan gelire güvenen, Batılılaşmayı şekilcilikten ibaret zanneden biridir. Râkım Efendi; fakir bir ailede büyüyen, bir yaşında yetim kalan, annesi ve Fedayi adlı dadısı tarafından büyütülen, Fransızca ve Farsça öğrenerek çevirmenlik ve öğretmenlik yapan biridir. Bir tercüme işinden eline geçen para ile Canan adında bir cariye satın alır, onun eğitimiyle yakından ilgilenir. Râkım, bir arkadaşının aracılığı ile İngiliz Ziklas ailesinin Can ve Margrit adlarındaki kızlarına Türkçe dersi vermeye başlar. Bilgisi, alçakgönüllülüğü, efendiliği ile bu ailenin dostluğunu kazanır. Ziklaslar, Râkım'ı ve Felâton'u akşam yemeklerine davet eder. Bu davetlerde Felâton Bey tavır ve tutumlarıyla kendini küçük düşürürken Râkım Efendi bu aileyle dostluğunu ilerletir. Felâton Bey, Polini adında bir kadını sever. Onun da teşvikiyle babasından kalan gelirini Beyoğlu'nda hızla tüketirken Râkım'ın, uyarılarına kulak asmaz. Râkım, Canan ile nikâhlanır. Bunun üzerine Râkım'a karşı derin bir sevgi duyan Can hastalanır. Mister Ziklas'ın yüklü bir miras ile kızını Râkım'a verme teklifini Râkım geri çevirir. Felâton Bey, babasından kalan miras tükenince uzak bir yerde mutasarrıflık alarak İstanbul'u terk etmek üzere limana gider.

Özeti verilen romandan hareketle Tanzimat Dönemi hakkında bilgi veriniz. (5 madde yazınız)

CEVAP ANAHTARI		
	PUAN	
TAM DOĞRU	10 Puan	<ul style="list-style-type: none">✓ Yanlış Batılılaşma✓ Kölelik-cariyelik konuları işlenmiştir.✓ Mekân İstanbul ve çevresidir.✓ Gözleme önem verilmiştir.✓ Tesadüflere yer verilmiştir.✓ Sosyal konular ve günlük yaşam ele alınmıştır.✓ Karşıtlıklara yer verilmiştir.✓ Beş madde doğru olarak yazılırsa
KISMİ PUAN	2 Puan	<ul style="list-style-type: none">✓ Bir doğru maddenin yazılması
YANLIŞ	0 Puan	<ul style="list-style-type: none">✓ İlgisiz ve doğru olmayan cevaplar.

A2-B9 Buraya geldiğim günden beri beni işgal eden en önemli, en büyük şey, Mehmet Ali'nin evindekilerden başlayarak köylüleri kendime alıştırmak, ısındırmak olmuştur. Lâkin şimdiye kadar işte buradaki yaşantımın bu sekizinci ayıdır hâlâ küçük İsmail'le Mehmet Ali'nin anası Zeynep Kadın'dan başka birisinde muvaffak olduğumu sanmıyorum. Gerçi, köylülerden çoğuyla ahbapça konuşuyoruz. Ağaç altı, çeşme başı, dere boyu ve kahve arkadaşlığı ediyoruz. Lakin, öyle derinliği olmayan, o kadar gevşek bir ahbaplık ki görüyorum ne onları ben ne onları beni tatmin ediyor. Hepsisi benim yanıma yürekleri, kafaları gibi kalın sargılarla bağlanmış olarak geliyorlar. Bahislerimiz hep topraktan, havadan, zamandan yakınmaktır. Esasen, Mehmet Ali'nin anasıyla da bundan başka bir şey konuşmuyoruz. (...)

Bir akşam yatsı ezanından önce, muhtar benim kapımı vurdu:

– Efendi, efendi, sana kasabadan bir acans getirdim. Al oku, dedi.

– Nasıl, iyi bir haber mi?

– Al oku; çok iyi diyeler. Savaşı kazanmışız.

Ellerim titreyerek, kirli buruşuk kâğıt parçasını lambaya doğru uzatıyorum. İkinci İnönü Zaferi... Yüreğim ağzıma geldi. Bir şiir parçası okuyormuşum gibi ajansın satırlarını içimde terennüm ediyorum.

Bu parçada toplum hayatını yansıtan sosyal, siyasi ve tarihî öğelerden birini yazınız.

CEVAP ANAHTARI		
	PUAN	
TAM DOĞRU	10 Puan	Metinde köylülerin yabancılara bakışından ve yaklaşımından bahsedilerek sosyal hayat ile ilgili bilgiler sunulmuş, kahramanın düşmana karşı kazanılan zaferden duyduğu mutluluk vb. değerlere yer verilmiştir.
YANLIŞ	0 Puan	✓ İlgisiz ve doğru olmayan cevaplar.

A3-B7 Tanzimat'ın ikinci dönem sanatçılarından Recaizade Mahmut Ekrem, Araba Sevdası romanında Bihruz Bey tiplmesiyle Batılılaşmayı yanlış anlayan züppe tipini eleştirmiştir.

Tanzimat Dönemi'nde Batılılaşmayı yanlış anlayan züppe tipini işleyen diğer bir romanı ve yazarını yazınız.

CEVAP ANAHTARI		
	PUAN	
TAM DOĞRU	10 Puan (5+5)	✓ Felâton Bey ile Rakım Efendi-Ahmet Mithat Efendi
KISMİ PUAN	5 Puan	✓ Felâton Bey ile Rakım Efendi
KISMİ PUAN	5 Puan	✓ Ahmet Mithat Efendi
YANLIŞ	0 Puan	✓ İlgisiz ve doğru olmayan cevaplar.

A4-B6 İki arkadaş hem konuşuyor hem de gözlerinin önünden geçip giden arabaları seyrediyorlardı. Bu arabalardan bir tanesi ikisinin birden dikkatini çekti. Çünkü bu araba güzel bir çift doğru beygir koşulu, büyük ve yeni bir lândo idi. Çünkü lândoda arabacının oturduğu yer üzerinde özel bir tedbirle oturan köşe, parlak düğmeliydi. Çünkü lândonun içinde bulunan iki beyaz baştan birisi, beylerin buldukları noktaya gelince arabadan dışarıya doğru farklı bir edayla uzanarak önce arabaya, hayvanlara, sonra da beyefendilere dikkatli bir şekilde bakmıştı.

Lândo, ikinci kez geçtiğinde o beyaz baş, yine önceki hareketi tekrar edince Bihruz Bey hemen söze başladı ve iki genç arasında şu konuşma geçti:

- Tres chic! (Çok şık!)
- Trz elegant! (Çok zarif!)
- Mon şer (azizim), kimin bu lândo?
- Lândoyutanıyamadım...

(...)

Yukarıdaki metnin üslup özellikleri ile ilgili 3 madde yazınız.

CEVAP ANAHTARI		
	PUAN	
TAM DOĞRU	10 Puan (4+3+3)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Metnin dili anlaşılır ve sadedir ✓ Diyalog bölümünde yabancı sözcüklere yer verilmiştir. ✓ Uzun, sıralı cümlelere yer verilmiş. ✓ Betimleyici anlatım tercih edilmiş olup sıfat ve zarf yönünden oldukça zengin bir metindir. ✓ Yabancı kelimelerin kullanımı yazıldığı dönemin özentisini yansıtmaktadır. ✓ Üç madde doğru olarak yazılırsa
KISMİ PUAN	4 Puan	✓ Bir maddenin doğru yazılması
	7	✓ İki maddenin doğru yazılması
YANLIŞ	0 Puan	✓ İlgisiz ve doğru olmayan cevaplar.

A5-B5 Küçük bir kasabada yaşayan Ahmet, her sabah erkenden kalkar, evinin önündeki küçük bahçesiyle ilgilenirdi. Çevredeki insanlar, onun bu çabasını gereksiz bulur, “Bu kadar emek veriyorsun ama bahçen çok küçük, ne kadar değişebilir ki?” derlerdi. Ahmet ise her seferinde gülümseyerek, “Önemli olan büyük değişimler yapmak değil, küçük de olsa güzellikler katabilmek” diye yanıt verirdi.

Yıllar geçti, Ahmet’in küçük bahçesi yemyeşil oldu, rengârenk çiçeklerle doldu. Kasabanın çocukları burada oynamaya, yaşlılar gölgesinde dinlenmeye başladı. Zamanla diğer kasaba halkı da evlerinin önüne çiçekler dikmeye başladı. Kısa sürede kasaba, herkesin hayranlıkla baktığı bir yere dönüştü.

Ahmet’in tek bir bahçeyle başlattığı küçük değişim, tüm kasabanın güzelleşmesine vesile olmuştu. O artık sadece bahçesiyle değil, insanlara ilham veren sabrı ve kararlılığıyla da hatırlanıyordu.

Metinde Ahmet’in yaptığı küçük bir değişimin zamanla büyük bir etki yarattığı görülmektedir. Sizce bireylerin küçük çabaları toplum üzerinde nasıl bir fark yaratabilir? Bu düşünceye günlük hayattan bir örnek veriniz.

CEVAP ANAHTARI		
	PUAN	
TAM DOĞRU	10 Puan	<p>Metin, bireylerin küçük çabalarının zamanla büyük değişimlere yol açabileceğini anlatmaktadır. Ahmet, sadece kendi bahçesini güzelleştirmeye çalışırken, farkında olmadan tüm kasabanın doğaya olan bakış açısını değiştirmiştir. Bu durum, bireysel çabaların çevremizdekilere ilham verebileceğini ve toplumu olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir.</p> <p>Günlük hayatta bunun birçok örneğini görebiliriz. Örneğin, bir öğrenci okulda yere çöp atmak yerine çöp kutusunu kullanırsa, zamanla arkadaşları da onun bu davranışını benimseyebilir. Böylece okulun daha temiz bir yer olmasına katkı sağlayabilir. Benzer şekilde, bir kişi trafik kurallarına uymaya özen gösterdiğinde, çevresindeki insanlar da daha dikkatli olmaya başlayabilir.</p>
KISMİ PUAN	5 Puan	<p>Metin, bireylerin küçük çabalarının zamanla büyük değişimlere yol açabileceğini anlatmaktadır. Ahmet, sadece kendi bahçesini güzelleştirmeye çalışırken, farkında olmadan tüm kasabanın doğaya olan bakış açısını değiştirmiştir. Bu durum, bireysel çabaların çevremizdekilere ilham verebileceğini ve toplumu olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir.</p>
KISMİ PUAN	5 Puan	<p>Günlük hayatta bunun birçok örneğini görebiliriz. Örneğin, bir öğrenci okulda yere çöp atmak yerine çöp kutusunu kullanırsa, zamanla arkadaşları da onun bu davranışını benimseyebilir. Böylece okulun daha temiz bir yer olmasına katkı sağlayabilir. Benzer şekilde, bir kişi trafik kurallarına uymaya özen gösterdiğinde, çevresindeki insanlar da daha dikkatli olmaya başlayabilir.</p>
YANLIŞ	0 Puan	<p>✓ İlgisiz ve doğru olmayan cevaplar.</p>

A6-B2 (...) “Ahmet Cemil işte şu saçlarının arasında üşüterek geçen rüzgârın, kanatlarını çırpıp çırpıp, bu siyahlıkları semalardan denizlere döktüğünü hissediyor, görüyor, onların sukûtu feşfesini işitiyordu. Kendi kendisine, içinden, hep şahsi üslubunun tabirlerini tekrar ederek: Sanki bir bârân-ı dürr-i siyah! diyordu. Birden, bu siyah gecenin karşısında aklına bir başka gecenin hatırası geldi. Ta hulya hayatının başlangıcında, ümitlerinin incilasısı zamanında Tepebaşı Bahçesi’nde Haliç’e bakarak seyrettiği mai gece ile o bârân-ı elması tahattur etti. Gözlerinin önünde o mai gece ile bu siyah gece tekabül etti: Mai ve Siyah. Ah! Biçare hırpalanmış, ezilmiş hayat!.. Mai bir gece ile siyah bir gece arasında geçen şu nasipsiz, bahtsız ömür!.. Bir bârân-ı elmas altında inkişaf ederek şimdi bir bârân-ı dürr-i siyahın altında gömülen o emel çiçekleri!.. İşte, işte, görüyor, gözlerinin önünden yağan bu siyahlıklar, denize döküldükçe bir bir sekerat zemzemesiyle boğulan bu zulmetler, işte bunlar o hulya hayatının üzerine çekilen bir matem kefeni değil miydi?” (...)

Mai ve Siyah- Halid Ziya Uşaklıgil

Verilen metin Servetifünun Dönemi’ne aittir. Metinde Servetifünun romanının hangi edebi yansımaları görülmektedir? 3 madde ile açıklayınız.

CEVAP ANAHTARI		
	PUAN	
TAM DOĞRU	10 Puan (4+3+3)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Servetifünun romanlarında bireysel konular işlenmiştir. Verilen metin parçasında da kahramanın hayallerine ulaşamadığı içim çektiği acı ve umutsuzluk verilmiştir. 2. Servetifünun romanında temel çatışma hayal- hakikat çatışmasıdır. Verilen metinde kahramanın düşlediği hayallerin acı gerçekler karşısında yok olduğu görülmektedir. 3. Servetifünun romanında melankolik, karamsar bir hava hâkimdir. Verilen metin parçasında da siyah bir gecede kahramanın hayallerinin yıkılışı ve kahramanın duyduğu büyük hüznün verilmektedir. 4. Servetifünun romanlarında kahramanlar karamsar, mutsuz ve romantiktir. Verilen metin parçasında kahramanın mutsuz, karamsar ve gerçekler karşısında romantik düşlerinin yıkılışı işlenmiştir. 5. Servetifünun romanlarında dil ağır ve sanatlıdır. Verilen metinde de dilin ve sanatlı olduğu görülmektedir. 6. Servetifünun romanlarında bireysel konular işlenmiştir. Verilen metin parçasında da kahramanın hayallerine ulaşamadığı içim çektiği acı ve umutsuzluk verilmiştir. 7. Servetifünun romanında temel çatışma hayal- hakikat çatışmasıdır. Verilen metinde kahramanın düşlediği hayallerin acı gerçekler karşısında yok olduğu görülmektedir. 8. Servetifünun romanında melankolik, karamsar bir hava hâkimdir. Verilen metin parçasında da siyah bir gecede kahramanın hayallerinin yıkılışı ve kahramanın duyduğu büyük hüznün verilmektedir. 9. Servetifünun romanlarında kahramanlar karamsar, mutsuz ve romantiktir. Verilen metin parçasında kahramanın mutsuz, karamsar ve gerçekler karşısında romantik düşlerinin yıkılışı işlenmiştir. 10. Servetifünun romanlarında dil ağır ve sanatlıdır. Verilen metinde de dilin ve sanatlı olduğu görülmektedir. <p>✓ 3 Madde doğru olarak yazılırsa</p>
KISMİ PUAN	4 Puan	✓ Bir maddenin doğru yazılması
	7 Puan	✓ İki maddenin doğru yazılması
YANLIŞ	0 Puan	✓ İlgisiz ve doğru olmayan cevaplar.

A7-B3 Dondurucu bir kasım sabahı, genel merkeze sığıntı, ruhsuz bir binada işbaşı yaptırılmışım. Haftanın dört günü, saat 10-15 arası genç kursiyerlere eğitimlik yapacaktım. Olası kişisel yanlışlarla eğitim programların etkinliğine zarar verilmesini önlemek için kapsamlı eğitim rehberlik elkitapları vardı. Galiba “banka mutfağının” en az hararetili bölümlerinden birinde, kendime kuytu bir yer bulabilmişim. (‘Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir’ Selçuk Altun)

Metinde hangi bakış açısı kullanılmıştır? Bu bakış açısının işlevi nedir?

CEVAP ANAHTARI		
	PUAN	
TAM DOĞRU	10 Puan (5+5)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kahraman Bakış Açısı kullanılmıştır. ✓ Metne gerçeklik duygusunun katılmasını sağlamıştır.
KISMİ PUAN	5 Puan	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kahraman Bakış Açısı kullanılmıştır.
KISMİ PUAN	5 Puan	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Metne gerçeklik duygusunun katılmasını sağlamıştır.
YANLIŞ	0 Puan	<ul style="list-style-type: none"> ✓ İlgisiz ve doğru olmayan cevaplar.

A8-B10 Aşağıdaki cümlenin türlerini yazınız.

Cümle	Yüklemnin türüne göre	Öge dizilişine göre	Anlamına göre
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.			

CEVAP ANAHTARI												
	PUAN											
TAM DOĞRU	10 Puan	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Cümle</th> <th>Yüklemnin türüne göre</th> <th>Öge dizilişine göre</th> <th>Anlamına göre</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.</td> <td>FİİL</td> <td>DEVİRİK</td> <td>OLUMLU</td> </tr> </tbody> </table>	Cümle	Yüklemnin türüne göre	Öge dizilişine göre	Anlamına göre	Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.	FİİL	DEVİRİK	OLUMLU		
Cümle	Yüklemnin türüne göre	Öge dizilişine göre	Anlamına göre									
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.	FİİL	DEVİRİK	OLUMLU									
KISMİ PUAN	4 Puan	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bir doğru cevap yazılması 										
KISMİ PUAN	7 Puan	<ul style="list-style-type: none"> ✓ İki doğru cevap yazılması 										
YANLIŞ	0 Puan	<ul style="list-style-type: none"> ✓ İlgisiz ve doğru olmayan cevaplar. 										

A9-B4 Kapı çalındı ve bir dakika sonra Salime Hanım gümüşî kostüm içinde bülen ve müteazzım odaya daldı () Beni ve İhsan'ı iki sönük ve fikirsiz adam diye ihmal eder () annemi Şişli salonlarındaki mevkiinden dolayı elinin altında tutmak isterdi. Cemal'i en çok sevdiği için en çok iltifat ona oldu. Ayşe'yi ilk defa görüyordu. Selâmlaştıktan sonra gözlerinde boyu kadar yüksek bir nazarla Ayşe'nin başına baktı ()

-İttihatçıların günahını böyle masum kadınlar ödüyor () dedi.

Ayşe, Salime Hanım'ın varlığından bihaber görünüyordu. O, bu salona gelip giden insanlarla selâmlaşır () aralarında dolaşır, fakat tavrında bir yabancıklık taşırdı.

Metinde boş bırakılan yerlere uygun noktalama işaretlerini yerleştiriniz.

CEVAP ANAHTARI		
	PUAN	
TAM DOĞRU	10 Puan	Kapı çalındı ve bir dakika sonra Salime Hanım gümüşî kostüm içinde bülen ve müteazzım odaya daldı (.) Beni ve İhsan'ı iki sönük ve fikirsiz adam diye ihmal eder (,) annemi Şişli salonlarındaki mevkiinden dolayı elinin altında tutmak isterdi. Cemal'i en çok sevdiği için en çok iltifat ona oldu. Ayşe'yi ilk defa görüyordu. Selâmlaştıktan sonra gözlerinde boyu kadar yüksek bir nazarla Ayşe'nin başına baktı (:) -İttihatçıların günahını böyle masum kadınlar ödüyor (,) dedi. Ayşe, Salime Hanım'ın varlığından bihaber görünüyordu. O, bu salona gelip giden insanlarla selâmlaşır (;) aralarında dolaşır, fakat tavrında bir yabancıklık taşırdı.
KISMİ PUAN	2 Puan	✓ Her bir doğru cevabın yazılması
YANLIŞ	0 Puan	✓ İlgisiz ve doğru olmayan cevaplar.

A10-B1 Burnum yastıkta, yorganım ağzım hizasında, kirpi gibi büzülmüşüm; dalmak üzereyim: Birşeyler, bir takım kuşlar tüylerini döküyor, bir ılık su damlıyor, içimi yıkayan bir çeşme var... Tramvay hâlâ yok. Biraz daha yerimde yatağımı, uykuyu düşünsem belkide uyuyuvereceğim. Donmak üzere olan insanların tatlılığını içimde duymaya başladım. “Bari gideyim şu açık pastanede bir ıhlamur içeyim de sonra yatarım.” dedim. Bir iki adım atmamıştımki önüme bir adam dikildi. Rüzgârdan yalnız bir karartı gördüm.

Metinde yazımı yanlış olan kelimelerin altını çiziniz, kelimelerin doğrusunu aşağıya yazınız.

CEVAP ANAHTARI		
	PUAN	
TAM DOĞRU	10 Puan	Burnum yastıkta, yorganım ağzım hizasında, kirpi gibi büzülmüşüm; dalmak üzereyim: Bir şeyler, birtakım kuşlar tüylerini döküyor, bir ılık su damlıyor, içimi yıkayan bir çeşme var... Tramvay hâlâ yok. Biraz daha yerimde yatağımı, uykuyu düşünsem belki de uyuyuvereceğim. Donmak üzere olan insanların tatlılığını içimde duymaya başladım. “Bari gideyim şu açık pastanede bir ıhlamur içeyim de sonra yatarım.” dedim. Bir iki adım atmamıştım ki önüme bir adam dikildi. Rüzgârdan yalnız bir karartı gördüm.
KISMİ PUAN	2 Puan	✓ Her bir doğru cevabın yazılması
YANLIŞ	0 Puan	✓ İlgisiz ve doğru olmayan cevaplar.